

The Gleaner

Vol 10 (1973)

Ο W. T. Krug και οι Έλληνες. Η ελληνική μετάφραση του «Griechenlands Wiedergeburt»

Ρωξάνη Δ. Αργυροπούλου

doi: [10.12681/er.9613](https://doi.org/10.12681/er.9613)

Copyright © 2016, Ρωξάνη Δ. Αργυροπούλου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Αργυροπούλου Ρ. Δ. (2016). Ο W. T. Krug και οι Έλληνες. Η ελληνική μετάφραση του «Griechenlands Wiedergeburt». *The Gleaner*, 10, 267–273. <https://doi.org/10.12681/er.9613>

Ο W. T. KRUG ΚΑΙ ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ

Ἡ ἑλληνικὴ μετάφραση τοῦ "Griechenlands Wiedergeburt,,

Ἡ μελέτη τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου, εἴτε γίνεται ἀπὸ τὴν σκοπιὰ τῆς ἱστορίας τῆς νεοελληνικῆς φιλοσοφίας, εἴτε ἀπὸ ἐκείνη τῆς πολιτικῆς ἱστορίας μᾶς φέρνει κοντὰ στὴν μορφή τοῦ γερμανοῦ καντιανοῦ φιλοσόφου Wilhelm Traugott Krug (1770 - 1842)¹. Πρῶτα, κυρίως μέσα ἀπὸ τὰ φιλοσοφικά του συγγράμματα, καθὼς εἶδαμε σὲ πρόσφατη μελέτη μας,² συντελέσθηκε ἡ μετάδοση τῆς καντιανῆς φιλοσοφίας μέσα στὸν νεοελληνικὸ χῶρο.³ Ἀλλὰ ὅσον ἀφορᾷ στοὺς δεσμοὺς τοῦ Krug μὲ τοὺς νεοέλληνας, τὸ γεγονὸς αὐτὸ δὲν εἶναι καὶ τὸ μοναδικό. Γιατί, ἂν τὰ συγγράμματα τοῦ Krug συνέτειναν στὴν διδασκαλία τοῦ καντιανοῦ συστήματος στὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα, αὐτὸ ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὸν Κ. Κούμα, ὁ ὁποῖος τὰ ξεχώρισε μέσα ἀπὸ τὴν πληθώρα τῶν ἔργων ἄλλων καντιανῶν ἀκαδημαϊκῶν διδασκάλων. Ἐπὶ πλεόν, ὅμως, ὁ Krug ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς πρώτους φιλέλληνας οἱ ὁποῖοι ἐξεδήλωσαν τὴν συμπαράστασή τους γιὰ τοὺς ἐπαναστατημένους "Ἕλληνας⁴, παρ' ὅλο πὺ ὁ ἴδιος εἶχε ν' ἀντιμετωπίσει ὄχι μονάχα τὴν ἀντίθετη ἐπίσημη πολιτικὴ θέση τῆς Σαξωνίας,⁵ ἀλλὰ καὶ τὴν ἐχθρότητα μιᾶς

1. *Allgemeine Deutsche Biographie*, Λειψία, τ. 17 (1883), σ. 220 κ.έξ.

2. Ρωξάνη Δ. Ἀργυροπούλου, Ὁ Κωνσταντῖνος Μιχαήλ Κούμας ὡς φιλόσοφος, ἀνάτυπο ἀπὸ τὴν ἐκδοσὴ τοῦ Κέντρου Ἑρεῦνης τῆς Ἑλληνικῆς Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (Σειρὰ Β' : Ἐπανεκδόσεις) W. G. Tennemann, *Σύνοψις τῆς Ἱστορίας τῆς Φιλοσοφίας*, Μετάφρασις Κ. Μ. Κούμα, Ἀθῆναι 1973, σελ. 225 - 243.

3. Ἀλλὰ καὶ γενικώτερα μέσα στὸν χῶρο τῆς ΝΑ. Ἐδρώπης τὰ φιλοσοφικά ἔργα τοῦ Krug μελετήθηκαν, βλ. Fritz Valjavec, *Geschichte der*

deutschen Kulturbeziehungen zu Südosteuropa, III. *Aufklärung und Absolutismus*, Μόναχο 1958, σ. 291, 364.

4. Johannes Irmscher, *Der Philhellenismus in Preussen als Forschungsanliegen*, Βερολίνο 1966, σ. 15.

5. Σ. Θ. Λάσκαρις, Ὁ Φιλελληνισμὸς ἐν Γερμανίᾳ κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν, Ἀθ. 1930, σ. 20-1· ἐπίσης Karl Dieterich, *Aus Briefen und Tagebüchern zum deutschen Philhellenismus (1821 - 1828)*, ἀνάτυπο ἀπὸ τὸ Hellas, τχ. 1 (1928), Ἀμβουργο, σ. 23 καὶ Johannes Irmscher, ἔν. ἀν., σσ. 17 κ.έξ.

μερίδας τής γερμανικής κοινής γνώμης⁶. 'Ο Karl Mendelssohn Bartholdy θά χαρακτηρίση, άργότερα, ώς «έπικίνδυνη» τήν φιλελληνική κίνηση του Krug, όπως και τών συναδέλφων του, J. H. Voss⁷ και Fr. Thiersch, και θά έπιμείνη στο γεγονός ότι χάρη στους τρεις αυτούς καθηγητές, ο φιλελληνισμός απέκτησε μία δυναμική ύπόσταση στην Γερμανία⁸.

Φιλελεύθερη μορφή τής πανεπιστημιακής ζωής τής Λειψίας και με έντονη πολιτική συνείδηση, ο Krug δέν παραλείπει ευκαιρία για να εκφράση σε φυλλάδια τις απόψεις του για τα πολιτικά γεγονότα τής εποχής του⁹. 'Η 'Ιερή Συμμαχία, ή τύχη τής Πολωνίας, ή 'Ελληνική 'Εθνεγερσία, αλλά και ή έλευθερία του τύπου, ο πραγματικός φιλελευθερισμός, το αντιπροσωπευτικό κοινοβουλευτικό σύστημα, ή ένωση τών έκκλησιών συγκαταλέγονται στα ζητήματα που άπασχόλησαν τον Krug¹⁰. 'Η ύποστήριξη τής νομιμότητας τών έλληνικών δικαίων αποτελεί τήν μόνη θέση του άπέναντι στο έλληνικό ζήτημα και οι κρίσεις του, άναφορικά με τον έλληνικόν 'Αγώνα και τους πρωταγωνιστές του, χαρακτηρίζονται από νηφαλιότητα και έπιείκεια. 'Ο Krug άνήκει στους φιλέλληγες εκείνους, οι όποιοι δέν έπισκεφθηκαν ποτέ τήν 'Ελλάδα και δέν έπηρεάσθηκε έτσι από τα έξημμένα πάθη τών αγωνιστών. Δικαιώνει το έγχείρημα του 'Αλεξάνδρου 'Υψηλάντη¹¹ και μι-

6. Karl Dieterich, έν. άν., σ. 23.

7. 'Ο όμηριστής J. H. Voss ένέπνεε βαθύτατο σεβασμό στους 'Ελληνες που έπισκέπτονταν τότε τήν Γερμανία. Συγκινητική είναι ή περιγραφή τής συνάντησής του με τον Κ. Κούμα στις άρχές του 1820, βλ. Karl Dieterich, έν. άν., σσ. 11-12.

8. Karl Mendelssohn Bartholdy, *Geschichte Griechenlands von der Eroberung Konstantinopels durch die Türken im Jahre 1453 bis auf unsere Tage*, Λειψία 1870, τ. Α', σ. 318. «Das Treiben der deutschen Professoren, der Krug, Voss und Thiersch, war nicht mehr bloss, wie die Diplomaten sagten, 'lächerlich und verbrecherisch', sondern es war in der That, 'gefährlich', der Philhellenismus war eine Macht

geworden».

9. Σε 189 άνέρχονται τα πολιτικά φυλλάδια του Krug, βλ. *Allgemeine Deutsche Biographie*, έν. άν., σ. 222. 'Η φήμη τής πολυπραγμοσύνης αυτής του Krug διατηρήθηκε αρκετά χρόνια μετά τον θάνατό του και αναφέρεται ακόμη στην άλληλογραφία 'Ενγκελς-Μάρξ, πβλ. Johannes Irmscher, έν. άν., σ. 15.

10. Alfred Fiedler, *Die staatswissenschaftlichen Anschauungen und die politisch-publizistische Tätigkeit des Nachkantianers Wilhelm Traugott Krug*, Δρέσδη 1933, passim.

11. Κ. Α. Βακαλόπουλος, *Τρία ανέκδοτα ιστορικά δοκίμια του φιλικού Γεωργίου Λασσάνη*, Θεσσαλονίκη 1973, σ. 117: «Nur philanthropische Krug, der Philhellene

λεῖ με συγκατάβαση γιὰ τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια τὴν ἴδια χρονιά τῆς δολοφονίας του, στὰ 1831, μέσα στὸ ἔργο του *Portrait von Europa*¹².

Ὁ Krug, ὅπως ὁ ἴδιος ἀφηγεῖται στὴν αὐτοβιογραφία του, *Meine Lebensreise in sechs Stationen*, δημοσιευμένη στὰ 1825¹³, εἰσακούοντας τὴν παράκληση ἐλλήνων φοιτητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐτοιμάζονταν νὰ κατεβοῦν στὴν πατρίδα τους, ἐκφωνεῖ γιὰ τὴν γιορτὴ τοῦ Πάσχα 1821 ἕναν λόγο με θέμα τὴν ἐλληνικὴ παλιγγενεσία· ὁ λόγος αὐτὸς πού, ὅπως εἶναι γνωστό, τυπώθηκε με τὸν τίτλο *Griechenlands Wiedergeburt, ein Osterprogramm zum Auferstehungsfest*¹⁴, βρῆκε μεγάλη ἀπήχηση στὴν Γερμανία καὶ ζανατυπώθηκε μέσα σὲ πολὺ σύντομο διά-

Krug liess auch hier seine Stimme hören» ἀφηγεῖται ὁ Γ. Λασσάνης στὸ δοκίμιό του *Aufschlüsse über die Vorbereitungen zur griechischen Insurrection*. Ἐπίσης, ὁ Krug δέχεται τὴν ἴδια χρονιά τὸν ἀπεσταλμένο τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη, τὸν Π. Ἡπίτη: «Ἐν τῇ Λειψία μάλιστα ὁ φίλος αὐτοῦ Κρούγ, καθηγητῆς διδάσχημος τῆς φιλοσοφίας, ἀκούσας τὸ περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος τοῦ Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους κήρυγμα, ἐγένετο ὄλωσ ἔνθους, συγγράφων φυλλάδια πολὺφυλλα καὶ πλεῖστα διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιεῶν ἄρθρα ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος (Ἰωάννης Φιλήμων, *Δοκίμιον ἱστορικὸν περὶ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως*, μέρος Β', Ἀθ. 1859, σ. 94).

12. *Portrait von Europa gezeichnet von einem alten Staatsmann ausser Diensten und in Druck gegeben vom Professor Krug in Leipzig*, Λειψία 1831, σ. 70.

13. Τὴν αὐτοβιογραφία αὐτὴ ὁ Krug τὴν ἐξέδωσε με τὸ ψευδώνυμο Urceus καὶ ὁ πλήρης τίτλος της εἶναι *Meine Lebensreise in sechs Stationen zur Belehrung der Jugend und zur Unterhaltung des Alters*, Λειψία

1825· ἡ πληροφορία αὐτὴ βρίσκεται στὴν σελ. 226. Ἄλλες βιογραφίες τοῦ Krug εἶναι οἱ ἐξῆς: *Krug's Lebensreise in sechs Stationen von ihm selbst beschrieben* Λειψία 1842 καὶ ἡ ἐργασία τοῦ E. F. Vogel, *D. W. T. Krug, in drey vertraulichen Briefen an einem Freunde im Auslande biographisch - litterarisch geschildert*, Neustadt an der Orla, 1844.

14. Ἄλλα φιλελληνικὰ ἔντυπα τοῦ Krug εἶναι τὰ ἐξῆς: *Letstes Wort über die griechische Sache. Ein Programm zum Michaelisfeste*, Φραγκοφούρτη - Λειψία 1821, *Neuester Stand der griechischen Sache*, Λειψία 1822 (ἐλλ. μτφρ. βλ. Δημ. Σ. Γκίνης - Βαλ. Γ. Μέξας, *Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800 - 1863*, Ἀθ. 1957, ἀρ. 1355) καὶ τὸ *Die Sache der Griechen, die Sache Europa's*, Λειψία 1821' γιὰ τὸ τελευταῖο βλ. Λουκία Δρούλια, Ἡ ἀνώνυμη «*Notice sur l'état actuel de la Turquie*» (1821) ἔργο τοῦ Κων. Πολυχρονιάδη, α' Ὁ Ἐραμιστής» Η' (1970), σ. 326. Ὁ Krug, ἐπίσης, μετέφρασε στὰ γερμανικὰ τὸ ἔργο τοῦ Ἀλεξ. Στούρτζα, *La Grèce en 1821 - 1822, Correspondance politique*, βλ. Σ. Θ. Λάσκαρις, ἔν. ἀν., σ. 22.

στημα με προσθήκες¹⁵. Πρόθεση του Krug στὸν λόγο αὐτὸ ἦταν ν' ἀποδείξει ὅτι ἡ ἀντίσταση τῶν Ἑλλήνων στὸν τουρκικὸ ζυγὸ δὲν ἦταν οὔτε ἀνταρσία (Rebellion), οὔτε ἐπανάσταση (Revolution), ἀλλὰ κυρίως μία παλινόρθωση (Restauration)¹⁶.

Σύμφωνα με τὶς πληροφορίες τοῦ Krug, πραγματοποιήθηκε μετάφραση τοῦ *Griechenlands Wiedergeburt*¹⁷, πρὶν βέβαια ἀπὸ τὸ 1825, ὅποτε κυκλοφόρησε ἡ αὐτοβιογραφία του. Ἡ μοναδική μετάφραση, ποὺ γνωρίζουμε ὡς τώρα, δημοσιεύθηκε ἀρκετὰ χρόνια ἀργότερα ἀνώνυμα στὴν Ἀθήνα, τὸ 1861, καὶ τιτλοφορεῖται: Ἐκτεθὲν μὲν Γερμανιστὶ ὑπὸ Γουλλιέλμου Τραουγὸτθ Κροὺγ / Μεταφρασθὲν δὲ / *** / καὶ ὁ Θεούριος τοῦ 1821. Καθὼς ἀναφέρει στὸ εἰσαγωγικὸ του σημείωμα ὁ ἐκδότης, ἡ μετάφραση αὐτή, «γενομένη κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν», βρέθηκε, «ἐν τοῖς κεκονισμένοις ἐγγράφοις ἀγωνιστοῦ τινος», καὶ δημοσιεύεται «ἀνευ τινὸς μεταβολῆς τοῦ λεκτικοῦ ἢ παρατηρήσεως»¹⁸. Ὡστόσο, σώζεται καὶ μία ἄλλη μετάφραση χειρόγραφη τοῦ *Griechenlands Wiedergeburt* καμωμένη ἀπὸ τὸν Ἀναστάσιο Πολυζωΐδην· ἡ μετάφραση αὐτὴ περιλαμβάνεται στὸ ms. gr. 760 (720) τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας καὶ στὰ ff. 190r - 195v¹⁹. Στὸ φ. 190r, διαβάζουμε: Ἀναγέννησις / τῆς / ΕΛΛΑΔΟΣ / ὡς Πρόγραμμα εἰς τὴν Ἐορτὴν τοῦ Πάσχα, / ἐκτεθὲν μὲν Γερμανιστὶ ὑπὸ Γουλλιέλμου Τραουγὸττου Κροὺγ / μεταφρασθὲν δὲ / παρὰ Ἀναστασίου Πολυζωΐδου. Μία ἀντιβολὴ τῶν κειμένων τῶν δύο αὐτῶν μεταφράσεων τοῦ *Griechenlands Wiedergeburt*, τῆς τυπωμένης καὶ τῆς χειρόγραφης, δὲν μᾶς φανέρωσε παρὰ ἐλάχιστες διαφορές, οἱ ὁποῖες ὀφείλονται κυρίως σὲ τυπογραφικὴ ἀβλεψία. Ἀπὸ τὸ τυπωμένο κείμενο λείπουν λέξεις, οἱ ὁποῖες εἶναι οὐσιαστικὲς γιὰ τὴν σύνταξη τῶν προτάσεων καθὼς καὶ γιὰ τὴν καλύτερη κατανόησή τους. Π. χ. σελ. 8, στ. 1 «ἐπειδὴ ἐκεῖνος μόνον εἶναι τῆς ἐλευθερίας ἄξιος, ὅστις θέλει νὰ ᾔηται ἕτοιμος νὰ θυσιάσῃ πάντα τ' ἀγαθὰ καὶ αὐτὴν τὴν ἰδίαν του ζωὴν» φ. 192v, στ. 8 «ἐπειδὴ ἐκεῖνος

15. Urceus, *Meine Lebensreise...*, ἔν. ἀν., σ. 226.

16. Αὐτ., σ. 225.

17. Αὐτ., σ. 226: «Das Programm ... wurde bald wieder aufgelegt, auch übersetzt».

18. Δημ. Σ. Γκίνης - Βαλ. Γ. Μέ-

ξας, ἔν. ἀν., ἀρ. 8529.

19. C. Litzica, *Catalogul Manuscriselor Grecesti*, Βουκουρέστι 1909, τ. Α', σ. 508, ms. gr. 760 (720). Εὐχαριστῶ τὴν διδα Olga Cicanci τοῦ Ἰνστιτούτου Σπουδῶν ΝΑ. Εὐρώπης γιὰ τὴν φροντίδα τῆς ἀποστολῆς τῆς σχετικῆς μικροταινίας τοῦ χφ.

μόνον εἶναι τῆς ἐλευθερίας ἄξιος, ὅστις θέλει νὰ ᾔηται ἐλεύθερος, καὶ μαχόμενος ὑπὲρ ἐλευθερίας, εἶναι ἕτοιμος νὰ θυσιάσῃ πάντα τ' ἀγαθὰ, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ τὴν ἰδίαν». Οἱ ἐνδείξεις αὐτὲς μᾶς πείθουν ὅτι ἡ ἀνώνυμη τυπωμένη μετάφραση τοῦ *Griechenlands Wiedergeburt*, ἐκδεδωμένη στὴν Ἀθήνα τὸ 1861 εἶναι ἡ ἴδια μὲ ἐκείνη τοῦ ms. gr. 760 (720) καὶ ἐπομένως μεταφραστῆς τῆς εἶναι ὁ Ἀναστ. Πολυζωΐδης, ὁ ὁποῖος, ἐξάλλου, ἦταν ἐξοικειωμένος μὲ μεταφράσεις γερμανικῶν κειμένων²⁰.

Ὁ Πολυζωΐδης, ἀφετέρου, ἀνήκει στὴν ομάδα τῶν νέων ἐλλήνων φοιτητῶν, οἱ ὁποῖοι παρώτρυναν τὸν Krug νὰ ἐκφωνήσῃ τὸν λόγο του· βρισκόταν δὲ στὴν Λειψία τὴν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς τῶν Βατῶν, ὁπότε καὶ ὁ Krug συνέταξε τὸ *Griechenlands Wiedergeburt*²¹. Τὸ πῶς γνωρίσθηκε ὁ Πολυζωΐδης μὲ τὸν Krug εἶναι εὐκόλο νὰ ἐνοηθῇ· ὁ Krug ἦταν γνωστός στὸ ἐλληγικὸ κοινὸ ἀπὸ τὸν ἀ' τόμο τοῦ *Λογίου Ἑρμῆ*²². Ἐπίσης ἀνάμεσα στοὺς ὑπόλοιπους ἔλληνες φοιτητές, βρισκόνταν τρεῖς παλαιοὶ μαθητὲς τοῦ Κούμα στὸ Φιλολογικὸ Γυμνάσιο τῆς Σμύρνης²³, οἱ ὁποῖοι γνῶριζαν τὸν Krug ἀπὸ τὸ φιλοσοφικὸ του ἔργο· αὐτοὶ ἦσαν ὁ Φραγκῆσκος Μαῦρος, ἀχώριστος φίλος τοῦ Πολυζωΐδη στὴν Γοττίγγη καὶ στὸ Βερολίνο, ὁ Γεώργιος Ἰωαννίδης²⁴ καὶ ὁ Δημ. Ἀποστολίδης. Ἔτσι, ὁ Krug ἀναφέρει στὴν ἀφιέρωσή του λόγου καὶ τὰ ὀνόματα δύο ἐλλήνων φοιτητῶν, τῶν Μαύρου καὶ Θεοδώρου Μανούση²⁵ πλάι σ' ἐκεῖνα τοῦ Κούμα καὶ τοῦ φιλέλληνα Freiherr von Gagern²⁶. Δὲν ἀπο-

20. Κατερίνα Γαρδίκα, Ὁ Ἀναστάσιος Πολυζωΐδης καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση, «Μνήμων» Α' (1971), σ. 24-5.

21. Δημ. Γατόπουλος, Τὰ ἀνεκδοτὰ ἀπομνημονεύματα τοῦ ἀθηναίου ἀγωνιστοῦ Γ. Ψύλλα, «Τὸ Νέον Κράτος», Δ' (1940), σ. 666. Στὸν πρόλογο τοῦ *Griechenlands Wiedergeburt* διαβάζουμε: «Geschrieben zu Leipzig am Sonntage Palmorum des J. Ch. 1821».

22. Ἐρμῆς ὁ Λόγιος, 1841, σ. 165.

23. Αὐτ., 1820, σσ. 88-92.

24. Ὁ Γ. Ἰωαννίδης εἶναι ὁ γνωστός, ὡς Φοιβαπόλλων ὁ ἐκ Σμύρνης, συνεργάτης τῶν προεπαναστατικῶν

ἐφημερίδων καὶ μετέπειτα καθηγητῆς τῆς φιλοσοφίας στὴν Ἴονιο Ἀκαδημία· βλ. Ρωξάνη Δ. Ἀργυροπούλου, Παναγιώτης Φοιβαπόλλων καὶ Φοιβαπόλλων ὁ ἐκ Σμύρνης, «Ὁ Ἐρανιστής» ΣΤ' (1968), σ. 47-9. Σχετικὰ μὲ τὴν δράση τοῦ Γ. Ἰωαννίδη στὴν Ἴονιο Ἀκαδημία ἐτοιμάζω σχετικὴ μελέτη.

25. Γιὰ τὰ ὀνόματα τῶν ὑπολοίπων ἐλλήνων φοιτητῶν, βλ. Ρωξάνη Δ. Ἀργυροπούλου, ἔν. ἀν., σ. 47, σημ. 2.

26. Πρόκειται γιὰ τὸν ὑπουργὸ Hans von Gagern βλ. Karl Dieterich, ἔν. ἀν., σ. 3 καὶ Σ. Θ. Λάσκαρις, ἔ. ἀν., σ. 36.

Ἀναγέννησις
 τῆς
ἙΛΛΑΔΟΣ.

ὡς Πόγγαγμα γι' αὐτὴν Ἑσθλὴν τὴν Πάτριν,
 ἐκείδιν αὐτὴν Τεττοανισί'

Ἰνδιέμεν Τραγούδιον ἁγίον
 μετὰ αἰσθητικῆς

Ἰακωβίου Ἀναστασίου Πορφυροῦ.
 ~~~~~

Πρόλογος.

Ὁ Χριστιανισμὸς σὺν ἡγουμένῳ καὶ αὐτῶν τῶν ἡμετέρων
 τῶν Ἑσθλῶν τῶν Πάτρων. ἡ αἰδέα αὐτῶν Ἑσθλῶν, ὁ μόνον
 οὐδὲν νὰ μὴ εἰδὴ μίση, τὰ σαχαδοῦτα, ἀλλ' εἰσὶν καὶ
 νὰ εἰδὴ μὴ μετὰ τῶν ὑπεροχῶν καὶ τῶν ἡμετέρων καὶ τῶν ἀπο-
 σπαστικῶν μας, διὰ νὰ ὁφθαλμώμεθα μὴ τῶν ἰδίας
 τῶν αἰώνων ἀγῶν καὶ ἀγῶν. καὶ ἔτσι, ὁ μόνον ἡμεῖς
 νὰ ὑπονοῦμεθα εἰς τὸ νόστον αἰὸς τοῦ αἰῶνος, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν
 τῆς αἰῶνος ἡμετέρων, ἀπὸ καὶ ἄλλων ὑπονοῦμεθα ἑλέσονται,

κλείεται, επίσης, να μετέφρασε ὁ Πολυζωΐδης τὸ κείμενο τοῦ λόγου τις ἴδιες ἐκεῖνες ἡμέρες πὸ βρισκόταν στὴν Λειψία στὰ 1821 καὶ πολὺ ἀργότερα νὰ ἔδωσε τὴν μετάφραση γιὰ δημοσίευση τὸ 1861, τὴν ἐποχὴ πὸ «παλαιὸς ἀγωνιστὴς» καὶ μάρτυρας πικρῶν περιστατικῶν τοῦ Ἀγῶνα, ὑπηρετοῦσε τὴν ἀναγεννημένη πατρίδα του σὲ ἀνώτερες κρατικές θέσεις.

Ρωξάνη Δ. Ἀργυροπούλου